

חגיגה כב

הבדל בין 2 השיטות: מאי איכא בין דרבא לדברי אילא? איכא בינייהו סל וגרגותני שמילאן כלים והטבילין.

למאן דאמר משום גזירה שמא יטביל מחטין וצינוריות בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד	למאן דאמר משום חציצה
סל וגרגותני שאין בפיהן כשפופרת הנוד ליכא ואזדא רבא לטעמיה, דאמר רבא: סל וגרגותני שמילאן כלים והטבילין - טהורין, ומקוה שחלקו בסל וגרגותני - הטובל שם לא עלתה לו טבילה, דהא ארעא כולה חלחולי מחלחלא, ובעינן דאיכא ארבעים סאה במקום אחד.	איכא

צמצום ההלכה של רבא: והני מילי - בכלי טהור, אבל בכלי טמא - מיגו דסלקא טבילה לכוליה גופיה דמנא - סלקא להו נמי לכלים דאית ביה.

חיזוק לצמצום: דתנן: **כלים שמילאן כלים והטבילין - הרי אלו טהורין, ואם לא טבל, מים המעורבים - עד שיהיו מעורבין כשפופרת הנוד**. מאי קאמר **ואם לא טבל**? - הכי קאמר: ואם אינו צריך להטבילו, ומים המעורבין - עד שיהיו מעורבין כשפופרת הנוד.

הקמת מחלוקת רבא ור' אילא במחלוקת תנאים: דתניא:

סל וגרגותני שמילאן כלים והטבילין, בין לקודש בין לתרומה - טהורין	אבא שאול אומר: לתרומה אבל לא לקודש
כרבא	כר' אילא

קושי על רבא ור' אילא: אי הכי תרומה נמי?

תירוץ: למאן קאמרינן - חברים, חברים מידע ידעי!

קושי: אי הכי קודש נמי?

תירוץ: חזי ליה עם הארץ ואזיל מטביל.

קושי: תרומה נמי חזי ליה עם הארץ ואזיל מטביל!

תירוץ: לא מקבלינן מינייהו.

קושי: קודש נמי לא נקביל מינייהו!

תירוץ: הויא ליה איבה.

קושי: תרומה נמי הויא ליה איבה!

תירוץ: לא איכפת ליה. דאזיל יהיב ליה לכהן עם הארץ חבריה.

שאלה: ומאן תנא דחייש לאיבה?

תשובה: רבי יוסי היא, דתניא, **אמר רבי יוסי: מפני מה הכל נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה - כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ובונה במה לעצמו, ושורף פרה אדומה לעצמו**.

שאלה: אמר רב פפא: כמאן מקבלינן האידנא סהדותא מעם הארץ, כמאן?

תשובה: כרבי יוסי.

שאלה על המשנה – מטבילים כלי בתוך כלי לתרומה: וניחוש לשאלה (עם הארץ יראה חבר טובל כלי בתוך כלי וגם הוא יחשוב שאפשר לטבול ככה ולא ישים לב לחציצה)? דתנן:

בית הלל	בית שמאי
כלי חרס מציל על הכל	אינו מציל אלא על אוכלים ועל המשקים ועל כלי חרס
מפני מה?	מפני שהוא טמא על גבי עם הארץ, ואין כלי טמא חוצץ.
והלא טיהרתם אוכלין ומשקין שבתוכו!	כשטיהרנו אוכלין ומשקין שבתוכו - לעצמו טהרנו, אבל נטהר את הכלי שטהרתו לך ולו?

חבר	עם הארץ
טהור	טמא
כן	לא
את הכל	אוכלים ומשקים וכלי חרס בלבד (שמיועדים לשימוש לעמי הארץ בלבד)



מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •

דיון בדברי בית שמאי: תניא אמר רבי יהושע: בושני מדברייכם, בית שמאי! אפשר, אשה לשה בעריבה - אשה ועריבה טמאין שבעה ובצק טהור? לוגין מלא משקין, - [לוגין] טמא טומאת שבעה ומשקין טהורין?

נטפל לו תלמיד אחד מתלמידי בית שמאי, אמר לו: אומר לך טעמן של בית שמאי. אמר לו: אמור. אמר לו: כלי טמא חוצץ או אינו חוצץ? אמר לו: אינו חוצץ. כלי של עם הארץ טמא או טהור? אמר לו: טמא.

ואם אתה אומר לו טמא, כלום משגיח עליך? ולא עוד, אלא שאם אתה אומר לו טמא, אומר לך שלי טהור ושליך טמא, וזהו טעמן של בית שמאי.

מיד הלך רבי יהושע ונשתטח על קברי בית שמאי, אמר: נעניתי לכם עצמות בית שמאי, ומה סתומות שלכם כך - מפורשות על אחת כמה וכמה. אמרו: כל ימיו הושחרו שיניו מפני תעניותיו.

המשך השאלה: קתני מיהת: **לך ולו,** אלמא: שאלין מינייהו! **תשובה:** כי שילינן מינייהו - מטבלינן להו.

קושי: אי הכי ניהדרו להו בית הלל לבית שמאי: כי שאלין מינייהו מטבלינן להו! **תירוץ:** טמא מת בעי הזאה שלישי ושביעי, ומנא לשבעה יומי לא מושלי אינשי.

קושי על הנחת הגמרא בתשובה: ואטבילה לא מהימני? והתניא: **נאמנין עמי הארץ על טהרת טבילת טמא מת!**

תירוץ 1: אמר אביי: לא קשיא: הא - בגופו, הא - בכליו.

תירוץ 2: רבא אמר: אידי ואידי בכליו, ולא קשיא; הא - דאמר מעולם לא הטבילתי כלי בתוך כלי והא - דאמר הטבילתי אבל לא הטבילתי בכלי שאין בפיו כשפופרת הנוד.

חיזוק: והתניא: **נאמן עם הארץ לומר פירות לא הוכשרו,** אבל אינו נאמן לומר פירות הוכשרו אבל לא נטמאו.

קושי על אביי: ואגופו מי מהימן? והתניא: **חבר שבא להזות - מזין עליו מיד, עם הארץ שבא להזות - אין מזין עליו עד שיעשה בפניו שלישי ושביעי!**

תירוץ: אלא אמר אביי: מתוך חומר שהחמרת עליו בתחילתו - הקלת עליו בסופו.

אחרים ותוך.

שאלה: מאי אחורים ותוך?

תשובה: כדתנן: **כלי שנטמא אחוריו במשקין - אחוריו טמאין,** תוכו אוגנו אזנו וידיו - טהורין. נטמא תוכו - כולו טמא.

ובית הצביטה וכו'.

שאלה: מאי בית הצביטה?

תשובה 1: אמר רב יהודה אמר שמואל: מקום שצובטו.

חיזוק: וכן הוא אומר **ויצטט לה קף.**

תשובה 2: רבי אסי אמר רבי יוחנן: מקום שנקיי הדעת צובעין.

ברייטא בעניין אחוריים ותוך: תני רב ביבי קמיה דרב נחמן: **כל הכלים אין להם אחורים ותוך, אחד קדשי המקדש ואחד קדשי הגבול.**

קושי ממשנתינו: אמר ליה: קדשי הגבול מאי נינהו - תרומה, והתנן: **אחורים ותוך ובית הצביטה לתרומה!**

תירוץ: דלמא לחולין שנעשו על טהרת הקודש קאמרת. אדכרתן מילתא דאמר רבה בר אבונה: אחת עשרה מעלות שנו כאן; שש ראשונות - בין לקודש בין לחולין שנעשו על טהרת הקודש, אחרונות - לקודש, אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקודש.

